

Jaroslava Jindrová:
FÁZOVÉ PERIFRÁZE V PORTUGALŠTINĚ
Posudek disertační práce

Autorka si vybrala jako cíl své práce podat přehled perifrastických konstrukcí s významem fázovosti v moderní evropské portugalštině. Práce obsahuje na začátku český a anglický abstrakt (oba jsou doplněny o přehlednou tabulku všech 60 probíraných opisných vazeb), velmi stručný úvod (str. 12-13), rovněž stručný popis cílů a použité metody (str. 13-15) a poměrně krátkou kapitolu označenou číslem 3 a věnovanou úvahám o kategorii slovesného vidu a povaze slovesného děje (str. 15-28). Těžištěm celé práce je nepochybně 4. kapitola (Perifrastické konstrukce v portugalštině), která zaujímá převážnou většinu celého textu (str. 29-175). Následují závěry (str. 176-177 – jedna strana a tři řádky + znovu tabulka uvedená u obou abstrakt) a konečně bibliografie.

Uvedl jsem záměrně podrobnější informace o struktuře předložené práce, protože k ní mám hlavní a prakticky jedinou závažnější výhradu. Domnívám se, že by práci prospělo, kdyby v ní autorka poněkud více rozvedla úvod a zejména závěry. Necelé tři strany věnované dohromady těmto dvěma podle našeho názoru důležitým složkám se nám prostě zdají nepoměrně krátké v poměru k celkovému úctyhodnému rozsahu 183 stran, které práce obsahuje, a celkovému vyznění práce by nepochybně prospělo, kdyby se autorce podařilo formulovat podrobněji na jedné straně úvodní poznámky, a zejména pak kdyby se pokusila na konci práce shrnout nějaké obecnější závěry vyplývající z její analýzy, která, jak se o tom ještě zmíníme, je velmi zdařilá. Tuto poznámku uvádím zejména pro případ, že by autorka chtěla svou práci publikovat v knižní podobě.

Na druhé straně ale musím konstatovat, že se autorce podařilo v úvahách o kategorii slovesného vidu a povaze slovesného děje (str. 15-28) vcelku jasně a přehledně rekapitulovat základní teze českých, portugalských a brazilských lingvistů věnované problematice portugalštině (případně španělských) perifrastických konstrukcí a že je v dalších částech své práce schopna je využívat při detailní analýze jednotlivých konstrukcí. Podává v této části i správné informace o aspektu, vidu a povaze slovesného děje, a o různém pojetí těchto kategorií tak jak jsou tradovány v lingvistických pracích. Prokazuje tak potřebný rozhled po dílech, která se problematikou perifrastických vazeb v románských jazycích, zejména v portugalštině a ve španělštině, zabývají, a splňuje tak požadavek kladený na teoretickou stránku disertační práce, tj. požadavek, aby se autor orientoval v odborné literatuře, dokázal s ní kriticky pracovat a přejímat z ní poznatky, které jsou pro danou práci přínosné, samozřejmě s odkazem na příslušnou práci.

V rozsáhlé 4. kapitole (str. 29-175) se autorce podařilo velmi podrobně a přesvědčivě analyzovat celkem 60 portugalských perifrastických vazeb s povahovědějovým významem fázovosti. Opírá se přitom do značné míry o Zavadilovu klasifikaci obdobných opisných vazeb španělských, ale to nic nemění na faktu, že v průběhu této podrobné analýzy prokázala vedle výborné znalosti současné portugalštiny i velmi dobrou schopnost jemné lingvistické analýzy a práce s jazykovými fakty. Rozbor jednotlivých perifrastických vazeb je velmi zdařilý, autorka je schopna se u každé ze šedesáti vazeb podrobně zamýšlet nad její podstatou a její funkcí v rámci podskupiny s významem ingresivním, durativním nebo terminativním, dokládá každou z probíraných vazeb vhodnými příklady, uvádět i český překlad těchto vybraných příkladů atd.

V případě, že by autorka uvažovala o publikaci předložené práce v knižní podobě, doporučoval bych na jedné straně významně omezit počet příkladů, které ilustrují výklady o jednotlivých opisných vazbách. Na druhé straně jsem si vědom toho, že se autorka ve většině případů snažila doložit vždy příklady s různými možnými formami slovesných časů. V tom případě by ale bylo podle našeho názoru vhodné na to v práci upozornit a možná také tuto různorodost tvarů využít a dále rozpracovat.

Pokud jde o obsahovou stránku předložené práce, hodnotím tedy velmi kladně zejména fakt, že se autorce podařilo zpracovat přehledným a dostatečně podrobným způsobem poměrně rozsáhlý korpus perifrastických konstrukcí současné portugalštiny, a to v rozsahu, který nemá v české odborné literatuře věnované těmto portugalským konstrukcím obdoby.

Předložená práce má všechny potřebné náležitosti (bibliografie, anotace či abstrakt v češtině i angličtině), splňuje i formální předpoklady, překlepů je minimum.

Závěrem konstatuji, že předložená práce splňuje formální i obsahové požadavky kladené na rigorózní práce, a proto doporučuji, aby byla přijata jako podklad k obhajobě v rámci rigorózního řízení.

V Olomouci dne 17. května 2012

Prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.
Katedra romanistiky FF UP Olomouc